

lella Baixa (1936); i en tota la zona pirinenca i pre-pirinenca *sēmbra* id. Querolbs, *sēmbra* imp. 2, Llanars i Vilallonga de Ter (1935); i, com a substantiu: «és un camp de sis quarteres de *sēmbra*», St. Aniòl de Finesres (1964) No cal dir que hi ha *ē* tancada pertot en els dos dominis occidentals, fins al cap dels Pirineus: *zo sēmbro*, *eļ sēmbre* a tots els pobles de Cardós i V. Ferrera (1932-34).

L'acc. secundària 'disseminar, escampar pertot' ja es doc. en el S. xv: «sobre la roba portava la --- senyora cenyit un cint de fil d'or tirat, tot *sembrat* de diamants, robins, balaixos, safirs e maragdes», MJGalba (*Tirant*, Ag. iv, 297). Intensificant-ho, en el ross li han donat el sentit de 'llençar a terra qualsevol cosa, fins individual': frases com *ba sembrá l martéj i ---* (La Clusa, 1959) les he sentides allà encara en altres llocs.

DERIV: *Sembra* [Belv.], en la frase citada supra notem com, a la nostra Muntanya, fa el paper que d'altres donen, com el cast, a *sembradura Sembrada* [DTo 1670; exs. de 1799 i 1850 en DAG]. *Sembradis* [Lab. 1840] o *sembradiu* [id.], el qual se sent més a Mall.: «S'Evangèlica tot és terreno *sembradiu*» Andratx (1964). *Sembrador* [DTo 1870]: «qui *sembr*a a bona fe estrayn camp, los fruyts que d'aquel reep durant la bona fe, són del *sembrador*», *CostTort* (p. 122); *semenador*: «*semenador* de paraules», *VidesR*, 223r1 (trad *seminator verborum*, 683 3); *sembradora*

Sembradura. potser no és indiferent (majorment, en una obra tan fidel al lèxic i color local) observar, que Jaume I ho diu de Múrcia: «les cartes que Nòs havíem feytes als pobladors de Múrcia --- les lus trencaven, e --- daven-los 20 tafules o --- 50, e que 50 tafules no eren sinó dues jovades de València, que no són sinó 12 cafices de *sembradura*, e que era la meylor vila --- en la Andalozia ---» (Ag, p 487) [DTo 1647]. *Sembrament* [*CostTort*, DAG] *Sembrat* [c. 1400, *Eximplys* d'Ag.], «axercolar o entrecavar los *sembrats*: sarrío, runco», OPou (*ThPu*, 84); «la sanosa mata tot el *sembráu*» Benasc (1965). *Ressemmbrar* [Labèrnia 1840]; *ressemmbrada* *Sobresembrar* [Labèrnia 1840].

Per més que el radical arcaic *semenar* ja morí pertot, encara en trobo una romanalla en el Ross. +*semenilles*, en un sentit com el del fr. *semilles*: «poc ne treuen mé fan un bri de *sēmniļas*, de pèsols, de ---» Baixàs (1960).

CPT. +*Sembra-agulles*, malnom ètnic que la gent d'Ascó donen als riberans de Flix (1935), çté res a veure amb això un «*sembriles*: nano, menut, baix d'estatura» que JAmades atribueix a la comarca de Gandesa (*Excursions* III, 189)? Però és del lloc Amades i

Sement [*Hom*, supra], del ll. SEMENTIS 'sembrá', 'època de la sembrá', i en la baixa època 'llavor', que és el sentit que va conservar en cat, on avui és mot generalment antiquat, més encara que en cast. *siemente* (on és encara viu a Aragó i altres regions), i ha restat dialectalment en oc. i it., i ben viu en portuguès. «Cura fan, fill, los metges ab les herbes e ab les *se-*

ments», «regava l'amic les *sements* ab làgremes e ab plors», «en la universalitat que los elements se comuniquen a aquella *sament*, se fa la multiplicació», Llull (*Do Pu*, Gilí, p. 202; *Amic e Amat*, NCl xiv, 45,10; *Merav*, NCl iv, 105); «la *sement* dels fruyts», *VidesR*, 261bE (B); «aqèl qui aportà la *sament* sobre la roca e no féu negun fruyt», Reixac (Q., 50,10, trad. fr. *semence*); «tu, Senyor meu, has sembrada bona *sement* en lo camp, ço és, en lo meu cor», B. Oliver (*Excitatori*, 63, trad. ll. *semen*); amb gènere ambigu en Eiximenis (*Dones*, § 332, 227r1); en JRoig és un cop f. (11769) i un m. (10125), on significa 'semen humà'.

StVicentF, que també vacilla en el gènere (3 exs. m, i 3 exs. f.; i cf. Schib) no sempre s'até a tal distinció («Jesuchrist tots dies empenya la Església e lo ventre és la font del bapisme, e tramet-hi la sua *sement*, del cel», *Serm* 1, 121 31, anàlogament 69.9, però «en lo ventre virginal de la verge Maria --- no prengué pas del *sement* dels àngels», ib., 79.9, i semblant II, 161.31), si bé és veritat que fa clarament aquesta distinció en la *Quar.*: «lo laurador *sembr*e la *sement* e no ix tantost, mas lo *sement* ha tanta virtut que algun fruyt fe --- aquell preciós *sement* 'quia semen est verbum Dei'» (64.124). I en les *VidesR* és f. amb aquest sentit: «nasc de la V. Maria --- senes alcuna *sement* d'ome» 263r1 (trad. «absque semine hominum» 828 21). D'on 'descendència, prole': «---Déu dix a la serpent: --- enamistats posare entre tu e la fembra, e entre la *sament* tua e la *sament* d'aquella; e ella atrisarà ton cap ---», Bíblia B. N. P., ms. 2. En el glossari lullà de Colom només veig 2 casos de *sement* masculí (en el *L. de Home* i alternant amb la *sement* en els mateixos passatges), contra una vintena de *la sement*; aquelles deuen ser interpolades

No morí pertot o tot seguit: «lo que penja en les plantes, allí hon està la flor o fruyt o *sement*, com al aròrs ---: panicula, nucamentum», «resclar la terra après de haver sembrat, y cobrir la *sement*: lirare, cratire», OPou (*ThPu*, 61, 83). El fet de posar *sements* en els comptes del Llevador de St. Iscle d'Empordà, vol dir que el 1789 el mot encara era de l'ús pagesívol baix-empordanès (1958). *Mal de sement* 'sífilis' [DTo 1670]; +*sementós* 'sifilitic' [id.]: «ordinació que en la regonexensa de las donas del partit, si són *sementoses*, hi entrevinga lo cirurgià del Hospital» a. 1551 (*Rúbriques* de Bruniquer II, 336). I a l'alt Empordà devia ser encara el nom més viu de la 'llavor en el 2.º quart del segle passat, essent el que hi usa el preceptor agrícola Fages de Romà constantment: «No t' diré resoltament / 'cada any muda la *sement*', / --- / que s muda de quant en quant: / si culls brut e mirgulat, / la *sement* muda aviat / --- / la *sement* massa enterrada, / queda dins terra ofegada / ---» (38.5, 8, 9, i encara 3-4f., 3f.); mentre que el seu adaptador valencià coetani li ho canvia pertot en «la *llavor* --- o en mal color --- ofegada / ---» (27.3ss.).

És important de constatar que el mot encara era vulgar en el llatí hispànic en el sentit d'«època de la sembrá», com es dedueix del fet d'haver passat al basc bisc